



משרד החינוך

דגשים בנוגע לפרסום הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים

1. ההצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית המפורסמת בזאת היא דוגמה הכוללת כמה אפשרויות פתרון בתשובות הפתוחות, והיא אינה ממצה. במהלך הבדיקה ייתכן שייעשו שינויים ו/או הרחבות באפשרויות התשובה שיתקבלו בידי מעריכי הבחינה.
2. הפתרון להלן מביא את עיקר הסוגיות המרכזיות שהיו טעונות ליבון במסגרת המבחן, אך יודגש כי הוא איננו תשובה מלאה ומקיפה, המזכה בניקוד מלא. נדגיש כי ציון המבחן מורכב, מטבע הדברים, גם מגורמים נוספים שאינם מובאים בפתרון זה, ובהם: רמת ההתבטאות וניסוח התשובה, הקפדה על כללי הדקדוק והכתיב, התמקדות בעיקר, התבססות נכונה וראויה על הטקסט ועוד.
3. אם יתברר שנפלה טעות בהצעת הפתרון, תפורסם בתוך זמן סביר הצעה מתוקנת, והצעת הפתרון המתוקנת תהיה המחייבת. **טל"ח** (טעות לעולם חוזר) – פרסום הצעת הפתרון כפוף לטעויות, ואין בו כדי לחייב קבלת תשובה שגויה בידי מעריכי הבחינה.
4. בהתאם לחוזר מנכ"ל: טוהר הבחינות – תשע"ה/9ד, נבחן בבחינת הבגרות מחויב לפעול על פי נוהלי טוהר הבחינות כדי להבטיח הליך בחינות אמין, הוגן ושוויוני. אם יתעורר חשד שהנבחן הפר את טוהר הבחינות, יחל הליך של **החשדת הבחינה**, כמפורט בחוזר.

[קישור לחוזר המנכ"ל](#)

בהצלחה לנבחנים ולנבחנות!



משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 015381, קיץ תש"ף

פרק ראשון — הבנת הנשמע, הבנת הנקרא והבעה (60 נקודות)

חלק א — הבנת הנשמע (15 נקודות)

יש לענות על כל השאלות 1-4.

1. — הקמת טורבינות רוח ביער יתיר תפגע בטבע ובתושבי האזור.
2. — כי בניית טורבינות רוח גורמת לרעש ולזיהום.
3. — כי טורבינות רוח באזור מגורים מזיקות לבריאות התושבים.
4. יש להשיב מהי, על פי הקטע, הביקורת של הגברת קליין על המחקרים בנושא טורבינות רוח בארץ. לטענת הגברת קליין, המחקרים בנושא טורבינות רוח בארץ עוסקים בפגיעה בציפורים ולא בפגיעה בבני האדם.

חלק ב — הבנת הנקרא והבעה (45 נקודות)

הבנת הנקרא (30 נקודות)

יש לענות על כל השאלות 5-12.

5. — כי ניצול אנרגיית רוח יצמצם את השימוש במקורות מזהמים.
6. יש לציין שתי טענות של המתנגדים לשימוש בטורבינות רוח, ולהביא נימוק לכל אחת מן הטענות האלה.
טענה 1: טורבינות הרוח יכולות לגרום לפגיעה בציפורים.
נימוק: הלהבים הענקיים של טורבינות הרוח מסתובבים בשמיים הפתוחים והורגים ציפורים.
טענה 2: הטורבינות יפגעו בנוף.
נימוק: את טורבינות הרוח מקימים בישראל על גבעות והרים, מכיוון ששם הרוח חזקה יותר. הטורבינות הגבוהות בולטות בנוף הטבעי הפתוח ופוגעות במראה הטבעי של הנוף.

7. א. — מכיל

ב. — מוצא, ראשית, המקום שממנו נוצר דבר מה

8. יש להשיב, על פי שורות 29-34, אם מים הם מקור אנרגייה מתחדש או מקור אנרגייה שאינו מתחדש, ולנמק את התשובה.

התשובות שלפניך הן הצעה בלבד. תתקבל כל תשובה שיש בה נימוק הגיוני.

מים הם מקור אנרגייה מתחדש. כל שנה בחורף נוצרים עננים ויורד גשם, וכך מקורות המים מתמלאים ומתחדשים.
או:

מים הם מקור אנרגייה מתחדש וגם מקור אנרגייה שאינו מתחדש. בישראל, שהיא מדינה חצי מדברית, המים מתחדשים, אבל לא בכל שנה. חמש שנות בצורת מלמדות שלא תמיד המים הם מקור אנרגייה מתחדש, והם עלולים להיגמר (היו תשדירים שקראו לאנשים שלא לבזבז מים, כי "אין לנו מים לבזבז").

9. א. יש להשיב על פי **טקסט ב**, מהו היתרון של המכ"ם לעומת התצפיתן האנושי בנוגע להצלת ציפורים. המכ"ם יכול לאתר ציפורים במרחב עד עשרה קילומטרים ממקום התקנתו, ואילו התצפיתן יכול לאתר ציפורים רק באזור שאליו הוא יכול להשקיף. המכ"ם גם יכול לספק מידע על כיוון התנועה של ציפורים, על מהירותן ועל גודלן, ואילו תצפיתן אינו יכול לספק מידע זה.



משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 015381, קיץ תש"ף

- ב.** יש להביא **מטקסט ב** דוגמה מן העולם להגנה על ציפורים באמצעות מכ"ם.
בירדן הוקמה חוות רוח, ובה 37 טורבינות רוח. האזור שבו הוקמה החווה קרוב למסלול הנדידה של ציפורים רבות, אולם למרבה ההפתעה לא נרשמה תמותה של בעלי כנף באזור זה כלל.
- 10.** **א.** — אזהרה
ב. — ילמדו אנשים להיות תצפיתנים כדי שיוכלו לעקוב אחר ציפורים.
- 11.** יש להעתיק **מטקסט א** משפט שמבטא את הטענה של המתנגדים לטורבינות רוח שטקסט ב מפרך.
הלהבים הענקיים של הטורבינות שמסתובבים בשמיים הפתוחים הורגים ציפורים — נודדות ומקומיות.
- 12.** יש להביע דעה אם בישראל צריך להקים טורבינות רוח או צריך לוותר עליהן בשל הפגיעה שלהן בסביבה, ולנמק דעה זו.
התשובות שלפניך הן הצעה בלבד. תתקבל כל תשובה שיש בה נימוק לדעה.
לדעתי צריך להקים טורבינות רוח בישראל.
אני חושב שבעוד כמה שנים רמת זיהום האוויר, הים והקרקע תהיה גבוהה עד שלא תהיה ברירה אלא להסתמך יותר ויותר על אנרגייה מתחדשת: אנרגייה סולרית ואנרגיית רוח. גם אם יש פגיעה מסוימת בעופות ובעלי חיים כרגע, זה כאין וכאפס לעומת הפגיעה של מקורות אנרגייה מתכלים בסביבה. אנחנו צריכים להיות סבלניים, ובעוד כמה שנים ניהנה מן התוצאות של הקמת טורבינות רוח.
- או:**
לדעתי אסור להקים טורבינות רוח בישראל.
ישראל היא מדינה קטנה, ועקב כך הקמה של טורבינות רוח יכולה לפגוע ביתר קלות באדם ובסביבה. קודם כול טורבינות רוח דורשות מקום פתוח שיש בו זרימת אוויר, ומקומות אלה הם המקומות הפתוחים האחרונים שעוד נותרו לנו. הטורבינות יהרסו את הנוף, כלומר אנחנו רוצים לשמור על הסביבה, על האזורים הפתוחים, אך מה הטעם אם אי-אפשר לטייל באזורים אלה? גם הפגיעה בבעלי החיים מעוררת תהיות בנוגע לכדאיות של הקמת טורבינות רוח באזורים פתוחים. אם הנוף, האדם ובעלי החיים נפגעים, אולי כדאי לחשוב על פתרונות אחרים.
- הבעה (15 נקודות)**
- 13.** יש לכתוב חיבור על אחד מן הנושאים (1)–(2).
החיבורים ייבדקו על פי טבלת תבחינים להערכת חיבורים.



משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 015381, קיץ תש"ף

פרק שני – דקדוק (20 נקודות)

יש לענות על כל השאלות 14-18, ולבחור אחת מן השאלות 19-20.

חלק א – הפועל ושם העצם (9 נקודות)

שאלה 14

- א. (1) השורש: ש-נ-י/ה
(2) שינוי
ב. (1) השורש: י-צ-ר
(2) יוצר / מייצר
(3) השורש: נ-ז-ק
(4) להזיק

שאלה 15

איכות המזון; שינוי האקלים

שאלה 16

- א. אבנים גדולות
ב. דרישותיהם (אין ה"א היידוע, הוספת איהם)
חלק ב – תקינות ושם המספר (5 נקודות)

שאלה 17

- א. (1) מבין
(2) מפרקת
(3) הציע
(4) תתפוס
(5) רָכַב
(6) כָּבֹד
ב. יש לבחור בשתיים מן הצורות הנכונות בסעיף א, ולנמק מדוע כל אחת מהן נכונה.
(1) צורת בינוני בבניין הפעיל בגזרת נחי עו"י מתחילה בצליל e (צירה).
(2) בצורת נקבה שאין בה גרונות אין הנמכת תנועה.
(3) בנטיית פעלים בגזרת חסרי פי"צ יש דגש בעה"פ כי היו"ד נפלה.
(4) המילה אנרגייה במשפט היא הנושא, והמין שלה הוא נקבה.
(5) הצורה התקנית בעברית של המילה הנתונה היא רָכַב.
(6) בתחילת מילה אותיות בג"ד-כפ"ת מקבלות דגש (קל).

שאלה 18

- (1) שני
(2) עשרה



משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 015381, קיץ תש"ף

חלק ג – תחביר (6 נקודות)

יש לענות על אחת משתי השאלות 19-20.

שאלה 19

- א. (1) מורכב
(2) תושבי ישראל מודעים למחסור במים במדינה, אף על פי כן הם עדיין משקים את גינותיהם הפרטיות בצינורות השקיה.
ב. — אף על פי שמאגרי המים התמלאו בשנה האחרונה, בישראל עדיין יש מחסור במים, לכן האזרחים נדרשים לצמצם את צריכת המים.

שאלה 20

- א. (1) מורכב
(2) את צפון הארץ פקדו בחודשים האחרונים גשמים עזים, לכן מפלס הכינרת עלה.
ב. — בכמה מדינות באירופה הוציאו את מוצרי הפלסטיק אל מחוץ לחוק כי הם מכילים חומרים המזיקים לבריאות. אף על פי כן אנשים רבים עדיין מעדיפים מטעמי נוחות להשתמש במוצרי פלסטיק חד-פעמיים.

פרק שלישי – תנ"ך או שירה (20 נקודות)

חלק א – תנ"ך (20 נקודות)

21. א. (1) יש להשיב מהו המסר של אלוהים לבני ישראל בדברים הנתונים.
אלוהים דורש מעם ישראל להיות נאמן לו ולקיים את כל מצוותיו, וכן הוא דורש מעם ישראל שיכיר לו תודה על שהוציא אותו מעבדות לחירות.
(2) יש להביא מעשרת הדיברות שתי מצוות שבין אדם לחברו, ולהסביר את המטרה של מצוות אלה ואת חשיבותן לחברה האנושית.
אפשר לציין שתי מצוות מבין המצוות השישית עד העשירית. במצוות אלה באים לידי ביטוי הערכים והעקרונות החשובים שעליהם החברה האנושית צריכה להתבסס. מצוות אלה הן מעין חוקים שמטרתם להסביר את היחסים בין הפרטים בחברה. הם עוסקים בענייני משפט (עדות שקר), בפגיעה בנפש, בפגיעה ברכוש, בפגיעה בקדושת המשפחה ובכבוד לזולת.
- ב. (1) יש להשיב, על פי פסוקים י"ב-ט"ו (הדיבר העוסק במצוות השבת), על מי מוטלת מצוות שמירת השבת, ולהסביר מהי הסיבה למצווה זו, על פי פסוקים אלה.
— מצוות שמירת השבת מוטלת על היהודי (בן עם ישראל) ובני משפחתו ועל העבדים והבהמות שלו וכן על הגר בשעריו.
— הסיבה למצווה זו היא שכולם זכאים ליום מנוחה. הנימוק הוא נימוק אישי-חברתי-הומני.
(2) יש להשיב מהו האירוע ההיסטורי המוזכר בדיבר של מצוות השבת, ומהי המטרה בהזכרת האירוע הזה.
האירוע ההיסטורי המוזכר במצוות השבת הוא יציאת מצרים. המטרה של אלוהים היא להזכיר לעם ישראל שהם היו עבדים במצרים וסבלו מיחס של אפליה ואכזריות בלתי אנושית של פרעה. להזכיר להם שהם עבדו בפרך שבעה ימים בשבוע ורבים מהם לא שרדו ומתו. התורה מנחילה ערכים של חמלה, כבוד ורחמים וכך היא משנה את פני החברה.



משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 015381, קיץ תש"ף

ג. יש לבחור באחת הזכויות הנתונות או באחד הערכים הנתונים, להביע דעה אם זכות זו או ערך זה הכרחיים לשמירה על חברה תקינה, ולהסביר דעה זו.

התשובה שלפניך היא הצעה בלבד. תתקבל כל תשובה שיש בה הסבר לדעה.

אני בחרתי בזכות השמירה על רכוש. לדעתי, כל חפץ שאדם רוכש שייך לו, לאדם שרכש אותו. מכיוון שאדם משקיע בחפץ את כספו, זכותו לשמור על החפץ, וכן זכותו לשמור על שלמותו. הודות לזכות זו יש כלכלה, הודות לכלכלה יש איכות חיים, יש ערך לכסף. בלי זכות זו הכלכלה יכולה לקרוס וזה יאמלל רבים. על כן חשוב שהציבור ימשיך להאמין בכלכלה ובכסף.

חלק ב – שירה (20 נקודות)

יש לענות על אחת מן השאלות: שאלה 22 או שאלה 23.

22. א. יש להסביר את הטענה שבשיר יש מאפיינים של סיפור קצר (דו־שיח ועלילה שמסתבכת), ולהדגים זאת. השיר בנוי על דרך דו־שיח בין הדובר־השר (המשורר) ובין המבשר על מות אחיו. הדובר־השר שואל שאלות, והמבשר עונה. על כן יש שימוש גם במירכאות, ציטוט של השאלות ושל התשובות מפי המבשר. הדו־שיח הזה משרה נופך סיפורי על השיר, מכיוון שיש בו פנייה ישירה ותגובה שמקדמות את העלילה ומדגישות את המסר בשיר: מות האח ממחלה. בשיר יש עלילה: תיאור הדובר־השר את לכתו אל אחיו הגוסס. מייד לאחר הפתיחה מתואר מפגש בין הדובר־השר ובין המבשר את דבר מות אחיו. המפגש הלא צפוי הזה והמידע שבפי המבשר גורמים לדובר־השר להלם, והוא מבטא אותו בשאלה: "היצחק חי?". המפגש הפשוט הפך לאירוע מצוקה של הדובר־השר, ובאירוע זה הוא מתאר את הטיפול הרפואי של אחיו: "הלא רופא הביאותי, ורבים / כמותו מחלי רפא וסמך", מה שמגביר אצלו את ההפתעה מדברי המבשר שאחיו אכן מת: "וישן הוא?". העלילה היא ההתמודדות של הדובר־השר עם דבר מותו של אחיו.
- ב. יש להסביר את המילים "החרש, עפרא בפמך!" על פי ההקשר שלהן בשיר, ולכתוב מדוע הדובר־השר אומר מילים אלה. הפירוש של המילים האלה הוא: שתוק, עפר בפך. משמעות מילים אלה היא קללה, כלומר הוא מקלל את המבשר, מכיוון שהוא מתקשה להתמודד עם רוע הבשורה. הוא כועס על דברי המבשר ותוקף אותו במילים אלה.
- ג. יש להסביר על פי השיר את האמירה שהשיר הוא שיר קינה, ולהדגים זאת. השיר הוא שיר קינה: יש בו שבח למת: "ואיך ימות גדול דורו ורצוי / לרב אחיו ודורש טוב לעמך", והוא מלמד על הקושי של המשורר להתמודד עם מות אחיו: השאלות שהמשורר שואל את השליח וההתקפה המילולית שלו עליו. השיר עוסק ברגע שבו נודע לדובר־השר, המשורר, על מות אחיו: "היצחק חי?" השיבני: "כבר מת". בשיר זה המשורר מבכה את אחיו, ומדגיש את ההלם שבו היה שרוי כאשר קיבל את הבשורה הרעה. המשורר אינו באבל, הוא עדיין אינו מעכל את דברי השליח: "ואיך ימות... וישן הוא?".

23. א. יש לכתוב את מספרי הבתים שבכל אחד משלושת החלקים הנתונים של השיר, ולכתוב מהו הנושא שבו עוסק כל חלק.

הבתים שבחלק 1: בתים 1-3

הנושא של חלק זה: פתיחה; שאלה רטורית

הבתים שבחלק 2: בתים 4-10

הנושא של חלק זה: שיחה עם האח המת; הדובר מנסה לייצר דמיון בינו לבין אחיו, אך מדבריו עולה שיש שוני.

הבתים שבחלק 3: בתים 11-15

הנושא של חלק זה: הדובר מבין שיש שוני בינו לבין אחיו, הוא נפרד מאחיו ואומר לו שיזכור אותו עד מותו.



משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 015381, קיץ תש"ף

ב. יש לבחור בשניים מן האמצעים האומנותיים הנתונים, להדגים כל אחד מהם, ולהסביר את התרומה של כל אחד מהם להבנת השיר.

חזרה:

המילה "לא" חוזרת שמונה פעמים בשיר. היא מדגישה את התהליך של קבלת הדובר את דבר מותו של אחיו. היא מדגישה את היעדר האח.

שאלה רטורית:

"הים ביני ובינך?" – האם יש ביני ובינך? האם המרחק או המכשול המפריד ביני ובינך הוא כה גדול עד כי לא אוכל להגיע לבקרך? זו שאלה רטורית, כי ברור שאין בין הדובר לבין קבר אחיו שום ים.

מטפורה:

"בלבי אש פרידתך" – האש מבטאת את הכאב והייסורים וגם את החום והאור של הזיכרונות (של הפרידה).

אנלוגיה:

בתים 4,5,6,8,9 – גוף ראשון וגוף שני: השוואה של הדובר בינו לבין אחיו. דוגמה לאנלוגיה – בית 5: "לך מכאוב בתוך לבי / כמכאובי במיתך". ההשוואה מדגישה את הקושי של הדובר לקבל את מות אחיו, מכיוון שהוא כאילו קיים בדמיונו, עם זאת היא גם עוזרת לו להסתגל למצב.

ג. יש להשיב מהי ההבטחה של הדובר־השר בסוף השיר, ולהביע דעה אם הדובר־השר יכול לקיים את ההבטחה שלו, להסביר דעה זו, ולנמק אותה.

הדובר־השר מבטיח לאחיו שהוא יזכור אותו עד יום מותו (חליפתי). לדעתי, הדובר־השר יכול לקיים את ההבטחה, מכיוון שהיא אינה מצריכה יותר מהעלאת הזיכרונות מאחיו. הוא מעוניין להעלות זיכרונות אלה מכיוון שהם מנחמים אותו על מותו. כמובן הם גם גורמים לכאב וייסורים, אך מכיוון שיש בהם גם צד מנחם, הוא יכול להשתמש בהם כדי שלא לשכוח את האח המת.